

Aktualizace Dlouhodobého záměru vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol pro rok 2013

Úvod

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) předkládá aktualizaci *Dlouhodobého záměru vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol pro období 2011 – 2015* (dále jen „Dlouhodobý záměr ministerstva“). Hlavními prioritami Aktualizace Dlouhodobého záměru ministerstva pro rok 2013 (dále jen „Aktualizace“) je posílení diverzifikace vysokého školství, nastavení podpory excelence v prováděných činnostech, koncepce rozvoje doktorského studia a důraz na transparentnost (v souladu se záměry Evropské komise). Rok 2013 bude pro ministerstvo klíčový také s ohledem na dokončování příprav pro budoucí období kohezní politiky Evropské unie (2014-2020) a její implementaci v České republice.

Aktualizace zohledňuje především cíle formulované v „Programovém prohlášení vlády České republiky“ schváleném usnesením vlády ze dne 4. srpna 2010 č. 553 a v „Národním programu reformy České republiky 2011“ schváleném usnesením vlády ze dne 27. dubna 2011 č. 314 a jeho aktualizaci na rok 2012. Přispívá též k naplňování Národní inovační strategie (schválena vládou na podzim roku 2011) a k naplňování Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky. Na evropské úrovni Aktualizace reaguje na Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Podpora růstu a zaměstnanosti – plán modernizace evropských systémů vysokoškolského vzdělávání.

1. Kvalita a relevance

Diverzifikace institucí a studijních programů

Ministerstvo:

- bude diverzifikaci vysokých škol spojovat se stupněm vysokoškolského studia (tedy bakalářským, magisterským a doktorským) a také s druhy tvůrčích činností, které jsou přirozenou součástí uskutečňování studijních programů. Tvůrčí činnosti přitom budou hodnoceny podle kvality a intenzity, ve které je vysoká škola realizuje;
- nastaví podporu kvalitní tvůrčí činnosti na vysokých školách. Odpovědnost a rozsah poskytovaných vzdělávacích aktivit a tvůrčích činností je záležitostí především každé vysoké školy. Je zároveň nesmírně důležité, aby byly tvůrčí činnosti organicky propojeny se vzdělávací činností;
- připraví novou koncepci programů excelence s cílem podporovat činnosti vysokých škol tam, kde dosahují nebo mají potenciál dosáhnout excelence; do budoucna se předpokládá začlenění těchto programů do standardního financování vysokých škol. Takové programy budou plně v souladu s předsevzetím vlády nastavit finanční podporu center excelence a směřování omezeného počtu institucí k výzkumným univerzitám;
- zahájí diskusi o kvalitě a směřování doktorského studia a v návaznosti na to připraví koncepci budování mezinárodních špičkových škol doktorských studií;
- se bude intenzivně zabývat problematikou racionalizace struktury vysokých škol a podmínkami jejich případné integrace s cílem dospět k optimálnímu sdílení vybudovaných kapacit na vysokých školách, a tedy k jejich co nejefektivnějšímu využívání;
- bude v souladu s evropskými strategickými materiály ve větší míře na základě tzv. „evidence-based policy“ sledovat budoucí potřeby trhu práce tak, aby byly alespoň v rámcové podobě k dispozici informace o budoucí struktuře pracovních míst s ohledem na kvalifikační potřeby pracovního trhu;
- bude pro rozpočtové období Evropské unie 2014 – 2020 a její kohezní politiku usilovat o to, aby byl schválen jeden operační program integrující v sobě intervence do vzdělávání, výzkumu, vývoje a inovací, a v souvislosti s tím bude prosazovat to, aby nedocházelo k nerovnoměrné podpoře v závislosti na geografických omezeních;
- dokončí mapování indikátorů pro U-Multirank na národní úrovni ve snaze pomoci českým vysokým školám připravit se na hodnocení v rámci tohoto evropského projektu;
- v roce 2013 realizuje významnou část klíčových aktivit v individuálním projektu národním „KREDO“, pomocí kterého bude zpracován strategický plán ministerstva a strategické plány veřejných vysokých škol do roku 2020;
- se zapojí do mezinárodního projektu EUROSTUDENT V, mezi jehož hlavní cíle patří poskytnutí mezinárodně porovnatelných dat z oblasti sociální dimenze vysokoškolského vzdělávání;
- v zájmu transparentnosti a informovanosti o činnostech vysokých škol připraví koncepci informačního portálu o vysokém školství, který poskytne informace jak uchazečům o studium, veřejnosti i představitelům veřejné správy o výsledcích vysoké školy, nabídce studia, studijní úspěšnosti, apod.

Doporučení pro vysoké školy:

- využít přípravu aktualizací svých dlouhodobých záměrů k revizi nastavených cílů;
- vyhodnocovat uplatnění absolventů a budoucí požadavky trhu práce na absolventy různých úrovní a oborů vzdělání;
- rozlišovat akademickou a profesní profilaci konkrétních studijních programů v návaznosti na poslání vysoké školy;
- mapovat vykonávané tvůrčí činnosti, které jsou spojené se vzdělávací činností. Vysoká škola by měla být schopna definovat, jaké tvůrčí činnosti vykonává, jaké dosahují kvality, a v čem jsou případně unikátní;
- zabývat se strategickým směřováním jimi uskutečňovaných doktorských studijních programů;
- implementovat výstupy individuálních projektů národních, jejichž realizace byla v roce 2012 (příp. v roce 2013) ukončena;
- zabývat se revizí skladby studijních programů a oborů směřující k jejich větší integraci;
- zabývat se možnostmi integrace a sdílení kapacit na úrovni instituce i ve spolupráci s ostatními vysokými školami (příp. jinými institucemi působícími v sektoru výzkumu, vývoje a inovací).

Zajišťování kvality ve vysokém školství

Ministerstvo:

- bude podporovat vyvážený vztah mezi systémy vnitřního a vnějšího hodnocení kvality;
- bude podporovat implementaci Národního kvalifikačního terciárního vzdělávání a dalších výstupů individuálních projektů národních zaměřených na systémy zajišťování kvality ve vysokém školství (zejména IPn Kvalita);
- bude podporovat vysoké školy v jejich snaze o zapojení do mezinárodních evaluací, hodnocení kvality a akreditací na úrovni vysokých škol i jejich součástí;

Doporučení pro vysoké školy:

- rozvíjet systémy vnitřního hodnocení kvality s důrazem na zajišťování kvality studijních programů prostřednictvím výstupů z učení a na podpůrné činnosti;
- soustavně se zabývat kvalitou výuky na všech úrovních (studijních programů, studijních oborů a studijních předmětů) včetně reflexe studentských hodnocení;
- zabývat se podporou nadaných studentů;
- učinit opatření na snižování studijní neúspěšnosti při současném zachování požadavků na kvalitu absolventů;
- systematicky se zabývat kvalitou poskytovaných služeb pro studenty (kariérové poradenství, služby a poradenství pro studenty se specifickými potřebami, další typy poradenství, informační a knihovnické služby, apod.);
- vytvářet podmínky pro rozvoj pedagogických dovedností u studentů doktorských studijních programů a mladých akademických pracovníků;
- vytvářet kariérní řády a systémy dalšího vzdělávání akademických i ostatních pracovníků vysokých škol;

- posilovat spolupráci s absolventy (uvažovat o možnostech zapojení do výuky, zajistit zpětnou vazbu, propagaci vysoké školy).

2. Otevřenost

Internacionalizace

Ministerstvo:

- bude i nadále formou finančních prostředků ze státního rozpočtu podporovat mobilitu studentů a akademických pracovníků (dofinancování programu Erasmus, institucionální plány, rozvojové projekty);
- zajistí účast České republiky v mezinárodních bilaterálních a multilaterálních programech (CEEPUS, AKTION, FM EHP/Norsko, Sciex-NMSch)
- bude spolupracovat na propagaci českého vysokého školství v zahraničí s cílem zintenzivnit spolupráci českých a zahraničních vysokých škol a zvýšit atraktivitu českého vysokého školství pro zájemce o studium ze zahraničí;
- bude motivovat vysoké školy k posilování zahraniční mobility a k získání ECTS/DS Labels prostřednictvím zásad a pravidel financování veřejných vysokých škol a zvaží možnost budoucího zohlednění dalších oblastí mezinárodní spolupráce ve financování veřejných vysokých škol.

Doporučení pro vysoké školy:

- vypracovat vlastní strategie mezinárodní spolupráce ve vzdělávání a VaV;
- podporovat mobilitu studentů a akademických pracovníků i z vlastních zdrojů;
- zaměřit se na kvalitu a obsah zahraničních pobytů studentů i akademických pracovníků;
- vytvářet mezinárodní prostředí na vysoké škole;
- rozvíjet bilaterální i multilaterální spolupráci se zahraničními institucemi, a to i formou uskutečňování joint degree programů;
- zapojovat se do programů EU na podporu mezinárodní spolupráce v oblasti vzdělávání a VaV;
- zvyšovat počty studijních programů uskutečňovaných v cizích jazycích;
- usilovat o zvyšování počtu cizinců- studentů samoplátců;
- usilovat o zvyšování počtu akademických pracovníků ze zahraničí;
- ucházet se o udělení ECTS a DS Labels jako ocenění důvěryhodného partnera pro zahraniční spolupráci.

Celoživotní vzdělávání

Ministerstvo:

- vytvoří metodiku pro sjednocení postupů při uznávání zahraničního vysokoškolského vzdělání a kvalifikace;

- ve spolupráci s vysokými školami, profesními organizacemi a ostatními ústředními správními úřady bude hledat prostředky pro lepší rozlišení a provázání akademického a profesního uznávání vysokoškolských kvalifikací;
- bude prosazovat, aby se oblast celoživotního vzdělávání na vysokých školách stala jednou z priorit ministerstva pro budoucí kohezní období EU po roce 2014.

Doporučení pro vysoké školy:

- vytvářet systémová pravidla pro uznávání předchozího studia, případně také předchozího (neformálního) učení;
- zvyšovat nabídku kurzů celoživotního vzdělávání, a hledat tak studenty v doposud netradičních skupinách společnosti;
- rozvoj poskytování (a podpora vytváření sítě) programů celoživotního vzdělávání zaměřených na zvyšování odborné kvalifikace na základě poptávky v regionu (na relevantním trhu práce včetně požadavků veřejného sektoru).

Spolupráce s aplikační sférou, regionální zapojení

Ministerstvo:

- zahájí diskuzi s Ministerstvem pro místní rozvoj o možnostech podpory spolupráce vysokých škol a regionů;
- bude činit kroky ke zvýšení atraktivnosti bakalářských studijních programů tak, aby byly podporovány bakalářské studijní programy orientované na profesní uplatnitelnost absolventů. Za tímto účelem bude ministerstvo realizovat jednání s profesně orientovanými svazy a komorami o obsahové stránce takových studijních programů v souladu s požadavky na kvalitu vysokoškolského vzdělávání a akreditační podmínky;

Doporučení pro vysoké školy:

- posilovat spolupráci s regionálními samosprávami;
- spolupracovat s ministerstvem a dalšími partnery ve snaze o zvýšení atraktivnosti bakalářských studijních programů;
- posilovat spolupráci se subjekty aplikační sféry při usnadnění přechodu studentů na trh práce (veletrhy pracovních příležitostí, stínování manažerů, stáže, spolupráce při zpracování kvalifikačních prací, ...);

3. Efektivita a financování

Ministerstvo:

- v Zásadách a pravidlech financování veřejných vysokých škol bude nadále zvýrazňovat význam kvality a společenské relevance vysokoškolského vzdělání;
- promítne očekávané demografické poklesy do stanovení limitů počtů přijímaných studentů na veřejných vysokých školách a stejně tak do těchto limitů promítne vývoj financování vysokého školství ze státního rozpočtu. Platí přitom, že snižování limitů počtů studentů by mělo odrážet kvalitu vysoké školy;
- navrhne metodiku, jak reflektovat různé tvůrčí činnosti vysokých škol v Zásadách a pravidlech financování veřejných vysokých škol;
- vyhodnotí použití indikátoru nezaměstnanosti absolventů v Zásadách a pravidlech financování veřejných vysokých škol, a případně navrhne revizi tohoto ukazatele;
- vyhodnotí dopady ukazatele K v Zásadách a pravidlech financování veřejných vysokých škol, a případně navrhne revizi tohoto ukazatele;
- vyhodnotí a dále podpoří institucionální rozvojové plány veřejných vysokých škol jako nástroje pro implementaci strategických priorit každé veřejné vysoké školy;
- podpoří pilotní ověření Registru uměleckých výsledků.

Doporučení pro veřejné vysoké školy:

- připravit varianty vývoje vysoké školy s ohledem na očekávaný počet studentů v následujících pěti letech;
- pokračovat ve stanovení vlastních sledovatelných ukazatelů v institucionálním rozvojovém plánu a tento s ministerstvem projednat;
- hledat finanční zdroje komplementární k příspěvku a dotaci ze státního rozpočtu (např. komunitární programy Evropské unie, zdroje subjektů aplikační sféry, ...);
- podporovat komercializaci vlastních výsledků tvůrčí činnosti (tvorba strategií komercializace a zvyšování intenzity transferu poznatků);
- zapojit se do pilotního ověření Registru uměleckých výsledků, pakliže vysoká škola uskutečňuje uměleckou tvůrčí činnost.

Termíny

Tuto Aktualizaci vysoké školy mohou využít při zpracování aktualizací svých dlouhodobých záměrů pro rok 2013 (dále jen aktualizace dlouhodobého záměru vysoké školy), které předloží ministerstvu ve dvou vyhotoveních **nejpozději do 31. října 2012**. V případě veřejných vysokých škol bude ve stejné lhůtě ministerstvu předložen také institucionální rozvojový plán s jednoznačně stanovenými cíli a ukazateli výkonu pro rok 2013 a vyhodnocení naplňování institucionálních rozvojových plánů na rok 2012 včetně plnění stanovených ukazatelů (předpoklad). Institucionální rozvojový plán může tvořit integrální součást aktualizace dlouhodobého záměru vysoké školy nebo může být zpracován v samostatném dokumentu. Ve stejné lhůtě předloží veřejné vysoké školy ministerstvu také projekty předkládané v rámci centralizovaných rozvojových programů.

Vyhlášení centralizovaných rozvojových programů je obsahem samostatného materiálu.

prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL. M.
ministr školství, mládeže a tělovýchovy

V Praze dne 24. května 2012